

LwesiMUNANI wa ku Ciloba — Namba One

I-Roma Lemibili KaMiller

Jeff Pippenger

2023-09-13

William Miller akavakira mashoko ake euprofita pamusoro pehurongwa hwemasimba maviri anoparadza, ayo aakanyatsoziva zvakarurama saRoma yechihedheni neRoma yepapa.

“William Miller, paakashandisa nzira yake yokududzira Magwaro, akaona muzvikamu zvakasiyana-siyana zvezviprofita zveapocalyptic dingindira rinodzokororwa rengakava pakati pevanhu vaMwari nevavengi vavo. Mukuongorora kwake masimba aitambudza vanhu vaMwari mumazera ose, akavandudza pfungwa yezvinonyangadza zviviri, achizvitsanangura sechihedheni (chinyangadzo chokutanga) chinomirira simba rinotambudza riri kunze kwechechi, uye upapa (chinyangadzo chechipiri) hunomirira simba rinotambudza riri mukati mechechi. Ndiro dingindira rezvinonyangadza zviviri rakava chimiro chakatanhamara chezvizhinji zvedudziro dzake dzezviprofita dzakazotevera.” P. Gerard Damsteegt, *Foundations of the Seventh-day Adventist Message and Mission*, 22.

Vadzidzisi vezvechitendero veAdventism vanobvuma chokwadi chokuti hwaro hwaMiller hwekushandisa chiporofita hwaiva masimba maviri anoparadza, iwo echihedheni neehupapa, kunyange hazvo vachingoahwona sedudziro yenhoroondo yevaMillerite chete, uye kwete sechokwadi chaakapihwa naMwari.

“Mwari akatuma mutumwa Wake kuti ashande pamwoyo womurimi akanga asina kutenda Bhaibheri, kuti amutungamirire kutsvakisisa zviporofita. Vatumwa vaMwari vakaramba vachishanyira kakawanda uyo akanga asarudzwa, kuti vatungamirire pfungwa dzake nokuzarurira kunzwisisa kwake zviporofita zvakanga zvagara zviri murima kuvanhu vaMwari. Kutanga kwechikamutsetse chechokwadi kwakapiwa kwaari, uye akatungamirirwa kuenda mberi achitsvakurudza chisungo nechisungo, kusvikira atarira nechoshamiso nokuyemura paShoko raMwari. Akaona imomo chikamutsetse chakakwana chechokwadi. Shoko iro raakanga aiona seresina kufemerwa zvino rakazaruka pamberi pechiono chake murunako nomukubwinya kwaro. Akaona kuti chimwe chikamu cheMagwaro chinotsanangura chimwe, uye kana imwe ndima yakanga yakavharika pakunzwisisa kwake, akawana mune chimwe chikamu cheShoko izvo zvaichiitsanangura. Akarangarira Shoko dzvene raMwari nomufaro uye nokuremekedza kwakadzama pamwe nokutya kutsvene.” *Early Writings*, 230.

“Sisita White anomuzivisa zvakananga saGabrieri se‘ngirozi yake.’”

“Maneno ya malaika, ‘Mimi ni Gabrieli, nisimamaye mbele za Mungu,’ yanaonyesha kwamba anashika cheo cha heshima kuu katika nyua za mbinguni. Alipokuja na ujumbe kwa Danieli, alisema, ‘Wala hakuna ashikamanaye nami katika mambo haya, ila Mikaeli [Kristo] mkuu wenu.’ Danieli 10:21. Kuhusu Gabrieli Mwokozi ananena katika Ufunuo, akisema kwamba ‘Aliutuma kwa mkono wa malaika wake akamwonyesha mtumwa wake Yohana.’ Ufunuo 1:1. Naye malaika akamwambia Yohana, ‘Mimi ni mtumishi pamoja nawe, na pamoja na ndugu

zako manabii.’ Ufunuo 22:9, R.V. Ni wazo la ajabu sana—kwamba malaika anayefuata kwa heshima baada ya Mwana wa Mungu ndiye aliyechaguliwa kuwafunulia wanadamu wenye dhambi makusudi ya Mungu.” The Desire of Ages, 99.

“Iyyo ni ng’anza inene—ni malayika ma ochung’ ma i luor molooyo cing’ Wuod Nyasaye ema noyier mondo oyawparo William Miller gik moko ma Nyasaye osingore ni timo.” Ok mana Gabriel kende, to malaike mang’eny bende ne gilosee rieko mar donjo e weche mag njocho “mokwongo duto nosebedo mudho ne jo Nyasaye.” Gabriel gi malaike mamoko ne gitelo Miller e dhok mar Nyasaye ka giwuotho giye chuth koa e Genesis nyaka nyime. Omiyo ne gitelo nyaka chuny njocho mar kinde maber ahinya ma nigi e Bible, ma en “kinde abiriyo” (higni alufu ariyo gi mia abich gi piero apar gariyo) mag Leviticus piero mar apar ariyo gi abich, ka pod ok gitelo nyaka “ndalo alufu ariyo gi mia adek” mag Daniel mokando mar abiriyo gi achiel, chieng’ mar apar gi ang’wen.

“Ndzi hetelerile ku tinyiketela exikhongelweni ni eku hlayeni ka rito. Ndzi tiyimisele ku veka etlhelo hinkwaswo leswi a ndzi sungule ku va ni swona emiehleketweni ya mina, ku ringanisa Matsalwa hi ku helela ni Matsalwa, ni ku landzelela ku ma dyondza hi ndlela leyi nga le ka nongonoko ni leyi hlelekeke. Ndzi sungurile hi Genesa, ndzi hlaya ndzimana hi ndzimana, ndzi nga hatlisi ku tlula laha nhlamuselo ya tindzimana to hambana yi nga ta va yi paluxekile hakona, leswaku ndzi sala ndzi ntshunxekile eka ku karhateka kun’wana ni kun’wana mayelana ni swilo leswi nga twisisekiki kumbe leswi vonakaka onge i ku kanetana. Loko ntsena ndzi kuma nchumu lowu nga erinyameni, mukhuva wa mina a ku ri ku wu ringanisa ni tindzimana hinkwato leti fambelanaka na wona; kutani hi mpfuno wa CRUDEN, ndzi kambisise matsalwa hinkwawo ya Matsalwa lawa a ku kumiwa marito man’wana ni man’wana ya nkoka lama nga endzeni ka xiphemu xihi ni xihi lexi nga erinyameni. Kutani hi ku tshika rito rin’wana ni rin’wana ri va ni ku khumba ka rona loku faneleke eka mhaka ya tsalwa rero, loko langutelo ra mina eka rona a ri twanana ni tindzimana hinkwato leti fambelanaka na rona eBibeleni, a swi nga ha vi xiphiqo. Hi ndlela leyi ndzi yile emahlweni ni dyondzo ya Bibe, eka ku yi hlaya ka mina ko sungula, ku ringana malembe ya kwalomu ka mambirhi, naswona ndzi enerisekile hi ku helela leswaku yona hi yoxe muhlamuseri wa yona. Ndzi kume leswaku hi ku ringanisa Matsalwa ni matimu, vuprofeta hinkwabyo, hilaha byi nga fika eku hetisekeni ha kona, a byi hetiseke hi rito ni hi marito; leswaku swivumbeko hinkwaswo swo hambana-hambana, swigaririmi, swifaniso swa le ka tindzimana, swifananiso ni swin’wana, swa Bibe, swi nga va swi hlamuseriwa eka ku hlangana ka swona loku hatlaka, kumbe marito lawa swi vuriwaka ha wona a ma hlamuseriwa eka swiphemu swin’wana swa rito, naswona loko swi hlamuseriwile hi ndlela yoleyo, swi fanele ku twisisiwa hi ku kongoma hi ku landza nhlamuselo yoleyo. Hikwalaho ndzi enerisekile leswaku Bibe i nongonoko wa ntiyiso lowu paluxiweke, lowu nyikiweke hi ku vonakala ni ku olova swinene, lero va “munhu la fambaka endleleni, hambiloko a ri xiphukuphuku, a nga ka a nga hoxi kona.’ ...”

“Baada ya uchunguzi wa kina zaidi wa Maandiko, nilifikia hitimisho kwamba zile nyakati saba za ukuu wa Mataifa lazima zianze wakati Wayahudi walipoacha kuwa taifa huru katika utekwa wa Manase, ambao wanahistoria bora wa kronolojia waliuweka kuwa mwaka 677 K.K.; kwamba zile siku 2300 zilianza pamoja na majuma sabini, ambayo wanahistoria bora wa kronolojia waliyatolea tarehe kuanzia mwaka 457 K.K.; na kwamba zile siku 1335, zinazoanza

kwa kuondolewa kwa sadaka ya daima, na kusimamishwa kwa chukizo lile liletalo ukiwa, Danieli sura ya saba mstari wa kumi na moja, zilipaswa kuhesabiwa kuanzia kusimamishwa kwa ukuu wa Upapa, baada ya kuondolewa kwa machukizo ya kipagani, na ambavyo, kulingana na wanahistoria bora nilioweza kuwashauri, vilipaswa kutiwa tarehe kuanzia yapata mwaka 508 B.K. Kwa kuhesabu vipindi hivi vyote vya unabii kuanzia tarehe mbalimbali walizozitaja wanahistoria bora wa kronolojia kwa matukio ambayo kwa dhahiri vilipaswa kuhesabiwa kutokana nayo, vyote vingefikia ukomo pamoja, yapata mwaka 1843 B.K. Hivyo basi, mwaka 1818, mwishoni mwa miaka yangu miwili ya kujifunza Maandiko, nililetwa kwenye hitimisho zito kwamba, katika muda wa yapata miaka ishirini na mitano tangu wakati huo, mambo yote ya hali yetu ya sasa yangekuwa yamefikia mwisho wake...” William Miller’s Apology and Defense, 6, 12.

Murayiro wokutanga kutaaurwa unosimbisa kuti chinhu chinotanga kutaaurwa ndicho chine kukosha kukuru kwazvo; uye chinhu chekutanga kutaaurwa muna Zvakazarurwa chitsauko 1 ndima 1 ndiwo murongwa wekufambiswa kweshoko unoshandiswa naBaba pavanopa shoko kuna Jesu, uyowo anoripa kungirozi yake, iyo yobva yaripa kumuporofita, iye ozorinyora pasi achiribva aritumira kumachechi. Adventism payakaramba basa nezvakawanikwa naWilliam Miller, haina kungoramba nheyo dzayo bedzi, asi yakarambawo murongwa chaiwo wekufambiswa kweshoko wakatungamirira Miller mukunzwisisa kwake, uye yakaramba murongwa iwoyo unova ndiwo chete nzira iyo vanhu vanganzwisisa nayo Zvakazarurwa zvaJesu Kristu zvinovhurwa nguva pfupi musuwo wenyasha usati wavharwa.

Miller akatungamirirwa kunzwisisa kuti nguva nomwe dzaRevhitiko dzakatanga muna 677BC. Kwakazosvika muna 1856 ndipo pakashandiswa Hiram Edson naIshe kuti azivise kuti kuparadzirwa kwenguva nomwe kwakaitwawo pamusoro pamarudzi gumi okumusoro alsaeri. Ishe vakanga vachiedza kusimudzira kunzwisisa kwenguva nomwe zvichienderana, asi zvichipfuura zvikuru, kuwanikwa kwekutanga kwaMiller kwenguva nomwe. Asi muna 1856 chiedza chakabudiswa naHiram Edson chakaguma nenzira isinganzwisisiki, nokuti chinyorwa chechisere munhevedzano chakaguma namashoko aJames White, uyo panguva iyoyo akanga ari Mupepeti weReview and Herald, okuti, “Zvichaenderera mberi.” Chaifanira “kuenderera mberi,” asi kwete kusvikira pashure paGunyana 11, 2001, apo Ishe vakatungamirira vanhu vavo ku“nzira dzekare” uye pakupedzisira kuenda kunhevedzano isina kupedzwa yezvinyorwa zvakanyorwa naHiram Edson.

Ngatiri kureva zvino kupanduka kwakatanga nguva pfupi mushure mekuodzwa mwoyo kukuru, asi kungoratidza bedzi kuti, kunyange zvazvo Miller akatungamirirwa ku“nguva nomwe” dzaRevhitiko makumi maviri nenhanhatu, zviri pachena kuti Ishe vakanga vane chinangwa chokuwedzera kunzwisisa kwekutanga kweidzo nguva nomwe kupfuura kunzwisisa kwaMiller kwenheyo yenyaya iyi. Vakasarudza Hiram Edson, muranda mumwe cheteyo wenhoroo ndiyo chaiyo wavakanga vambosarudza kuti apiwe chiratidzo chaKristu achipinda muNzvimbo Tsvene-tsvene musi wa23 Gumiguru, 1844.

මනේන, මම ඇඩ්වෙන්ටිස්ට් නන්ව්ව්දේයාගේ වචන භාවිත කළේ, මීලඳගේ සියලු අනාවැකි-අදාළ යඳෙව්මේ සඳහා වූ රාමුගත පදනම, දානියලේ ගීර්න්ථයේ

“දෙනික” (විශ්වරහවාදය) ලෙස නිරූපිත වන, විනාශකාරී බල දකෂ පිළිබඳ ඔහුගේ අවබෝධය මත පදනම් වූ බව පිළිගැනීම සඳහාය. එය සැමවිටම “අපරාධය” හෝ “අග්‍රචිකම” සමඟ සම්බන්ධ වී ඇති අතර, ඒ දකෂම පාප්වාදයේ විනාශකාරී බලයේ විවිධ පැතිකඩ නියෝජනය කරයි. ඔහු නිරූපණය කරන ඉතිහාසයෙන් පසු, රෝමීය බලයන් පිළිබඳ මිලර්ගේ මූලික අවබෝධය බහෙවේන් වර්ධනය වී ඇත.

Vatumwa va Xikwembu, ku katsa na Gabriyele, va kongomisile Miller eka ku twisisa loku a ku twarisiseke. Ku twisisa koloko a ku katsa vuprofeta lebyi a byi twarisiseke, milawu ya nhlamuselo ya Bible leyi a yi tirhiseke, ni tlhela ku va rimba leri n’wi pfaleteriseke ku lulamisa vuprofeta hi ndlela leyi faneleke. Miller u nyikiwe rimba ra leswaku matimba mambirhi lama lovisaka, lama boxiweke eka Daniyele, a ku ri Rhoma ya vuhedeni na Rhoma ya vupapa. Future for America yi kongomisiwe eka rimba ra matimba manharhu lama lovisaka ya dragona, xivandzana ni muprofeta wa mavunwa.

Ndzi vona mimoya yinharhu leyi nga tengangiki, yo fana ni maxama, yi huma enon’wini wa dragona, ni le non’wini wa xivandzana, ni le non’wini wa muprofeta wa mavunwa. Hikuva i mimoya ya madimoni, leyi endlaka masingita, leyi fambaka yi ya eka tihosi ta misava ni ta misava hinkwayo, leswaku yi ti hlengeleta enyimpini ya siku rero lerikulu ra Xikwembu xa Matimba Hinkwawo. Nhlavutelo 16:13, 14.

Remangwana yechimiro cheAmerica yakavakirwa pamusoro pebasa raMiller, asi inopfuura apo basa rake rakagumira. Adventism yakasiya chimiro chake ikadzokera kudzidziso yechiPurotesitendi chakatsauka neRoma. Mutsetse mumwe chetewo wechiporofita unorambidzwa mubhuku raZvakazarurwa wakatanga mubhuku raDanieri.

“Chakazarurwa ibhuku rakaiswa chisimbiso, asiwo ibhuku rakazarurwa. Rinonyora zviitiko zvinoshamisa zvichaitika mumazuva okupedzisira enhoroondo yenyika ino. Dzidziso dzebhu ku iri dzakajeka uye dzakasimba, hadzisi dzezvakavanzika kana dzisinganzwisiki. Mariri munotorwazve mutsara mumwe chete wouprofita sezvakaitwa muna Danieri. Humwe uporofita Mwari akahudzokorora, nokudaro achiratidza kuti hunofanira kupiwa kukosha. Ishe havadzokorori zvinhu zvisina ukoshi hukuru.” Manuscript Releases, volume 9, 8.

Miller aisakwanisa kunzwisisa zviporofita zvebhuku raZvakazarurwa, nokuti mutsara wechihedheni nehweupapa wakanyatsozivikanwa kwazvo muna Danieri unokudziridzwa mubhuku raZvakazarurwa kuti usanganise simba rinotevera rokutambudza richauya pachikuva chenhau yezviporofita.

“Kupitia upagani, na kisha kupitia Upapa, Shetani alitumia uwezo wake kwa karne nyingi katika juhudi ya kuwafutulia mbali mashahidi waaminifu wa Mungu kutoka duniani. Wapagani na wapapa walichochewa na roho ileile ya joka. Walitofautiana tu kwa kuwa Upapa, huku ukijifanya unamtumikia Mungu, ulikuwa adui wa hatari zaidi na mkatili zaidi. Kupitia utendaji wa Urumi wa Kipapa, Shetani aliiteka dunia. Kanisa la Mungu linalodaiwa kuwa lake lilifagiliwa kuingia katika safu za upotovu huu, na kwa zaidi ya miaka elfu moja watu wa Mungu waliteswa chini ya ghadhabu ya joka. Na wakati Upapa, ukiwa umepokonywa nguvu zake, ulipolazimika kuacha mateso, Yohana akaona mamlaka mpya ikiinuka ili kuiga sauti ya joka, na kuendeleza kazi iyo hiyo ya ukatili na ya kufuru. Mamlaka hii, ya mwisho

itakayopigana vita dhidi ya kanisa na sheria ya Mungu, iliwakilishwa kwa ishara na mnyama mwenye pembe zinazofanana na za mwana-kondoo. Wanyama waliotangulia walikuwa wametoka baharini, lakini huyu alitoka katika nchi, akiwakilisha kuinuka kwa amani kwa taifa linalowakilishwa. ‘Pembe mbili mfano wa mwana-kondoo’ zinawakilisha vyema tabia ya Serikali ya Marekani, kama inavyoonyeshwa katika kanuni zake mbili za msingi, Urepublikanismo na Uprotestanti. Kanuni hizi ndizo siri ya uwezo wetu na ustawi wetu kama taifa. Wale waliopata hifadhi kwanza katika mwambao wa Amerika walifurahi kwamba walikuwa wamefika katika nchi iliyo huru kutoka madai ya jeuri ya upapa na udhalimu wa utawala wa kifalme. Waliazimia kuanzisha serikali juu ya msingi mpana wa uhuru wa kiraia na wa dini.

“Asi ule mchoro mkali wa kalamu ya unabii hufunua badiliko katika mandhari hii ya amani. Yule mnyama mwenye pembe kama za mwana-kondoo hunena kwa sauti ya joka, naye ‘hutumia uwezo wote wa mnyama wa kwanza mbele yake.’ Unabii hutangaza kwamba atawaambia wakaa juu ya nchi wamfanyie mnyama huyo sanamu, na kwamba ‘huwafanya wote, wadogo kwa wakubwa, matajiri kwa maskini, walio huru kwa watumwa, kutiwa chapa katika mkono wao wa kuume, au katika vipaji vya nyuso zao; tena kwamba mtu yeyote asiweze kununua wala kuuza, isipokuwa yeye aliye na ile chapa, au jina la mnyama, au hesabu ya jina lake.’ Hivyo basi Uprotestanti hufuata katika nyayo za Upapa.” Signs of the Times, Novemba 1, 1899.

Kwa Miller, chilombo cha m’nyanja ndi chilombo cha pansi cha m’Chivumbulutso 13 chinkaimira Roma yachikunja yotsatiridwa ndi Roma ya upapa. Miller anayesetsanso kugwiritsa ntchito maziko ake pa Chivumbulutso 17, koma kuchiritsidwa kwa chilonda chakupha cha upapa, udindo waulosi wa United States ndi wa United Nations, zinali kunja kwa maziko aumulungu amene anapatsidwa kwa iye ndi angelo. Kwa iye, chilombo chimene chinatuluka m’pansi m’Chivumbulutso 13 chinali upapa.

Miller akanga ari mutumwa aifanira kushandiswa kubvisa nguo yechiPurotesitendi mumaoko evaizviti maPurotesitendi vakanga vabuda muNguva dzeRima. Nguva iyo United States yaizotaura sedhiragoni, apo Republicanism yaizoshanduka kuwa democracy uye chiPurotesitendi chakatsauka chaizobatana nehurumende yakatsauka uye chidzokorore kubatanidzwa kwechechi nehurumende kunova mufananidzo wehupapa, yakanga ichiri mberi munguva yake. Nokuda kwechikonzero ichocho, akaedza kuisa bhuku raZvakazarurwa muhurongwa hwoumwari hwaakanga apiwa nengirozi.

Akasarudzwa kuti anzwisise kuwedzera kwezivo kwakabudiswa muna 1798 apo chiratidzo cheRwizi Ulai chaDanieri zvitsauko zvisere nezvipfumbamwe chakazarurwa. Mune ramangwana, America yaifanira kunzwisisa chiratidzo cheRwizi Hidhekeri chaDanieri zvitsauko gumi kusvika gumi nembiri, chakazarurwa muna 1989, apo, sezvinotsanangurwa muna Danieri gumi nerimwe, ndima makumi mana, nyika dzaimiririra yaimbova Soviet Union dzakatsvairwa neupapa neUnited States.

Tungalas at han kahuraan nga iginhatag han mga anghel ngadto ha Future for America iginbasar ha pag-ila ngan ha pag-aplikar han tagna sulod han konteksto han tulo-ka-bahin nga pakig-usa han

dragon, han mananap, ngan han buwaon nga manaragna.

“Chiedza chakagamuchirwa naDhanieri kubva kuna Mwari chakapiwa zvikurukuru nokuda kwamazuva okupedzisira aya. Zviratidzo zvaakaona pamahombekombe eUlai neHidhekeri, nzizi huru dzeShinari, zvino zvava kuzadzikiswa, uye zviitiko zvose zvakaporofitwa zvichakurumidza kuitika.” Testimonies to Ministers, 112.

VaMillerite vakaparidza shoko rengirozi yokutanga nerechipiri, vachizivisa kuvhurwa kwokutonga. Future for America iri kuparidza shoko rengirozi yechitatu.

Ini ndakadyara, Aporo akadiridza; asi Mwari ndivo vakakurisa. Naizvozvo, anodyara haasi chinhu, kana anodiridza haasi chinhu; asi Mwari vanopa kukura. Zvino anodyara neanodiridza ndivamwe; uye munhu mumwe nomumwe achagamuchira mubayiro wake pachake maererano nokushanda kwake pachake. Nokuti isu tiri vashandi pamwe chete naMwari; imi muri munda waMwari, imi muri chivakwa chaMwari. Maererano nenyasha dzaMwari dzandakapiwa, somuvaki mukuru akachenjera, ndakateya nheyo, uye mumwe anovaka pamusoro payo. Asi munhu mumwe nomumwe ngaachenjere kuti anovaka sei pamusoro payo. Nokuti hakuna mumwe angateya imwe nheyo kunze kweyo yakatoiswa, iyo inova Jesu Kristu. 1 VaKorinte 3:6–11.

Kuti ugopresentire umusemburo w’umumarayika wa gatatu neza, ugomba no kugaragaza n’ubutumwa bw’abamarayika babiri ba mbere, kuko twamenyeshejwe ko hatabaho uwa gatatu hatabanje kubaho uwa mbere n’uwa kabiri. Ubutumwa bwa mbere n’ubwa kabiri ni bwo rufatiro, kandi ubutumwa bwa gatatu ni bwo buhiga; ariko ubutumwa bwa gatatu ntibuzigera buhakana cyangwa bunyuranya n’ubwa mbere n’ubwa kabiri. Nibubikora, ntibuba ari bwo butumwa nyakuri.

“Imiyalezo yokuqala neyesibili yanikezwa ngo-1843 nango-1844, futhi manje sesingaphansi kokumenyezwa komlayezo wesithathu; kodwa yonke le miyalezo emithathu isamele imenyezwe. Kusabaluleke ngendlela efanayo namanje njengakuqala ukuba iphindwe kulabo abafuna iqiniso. Ngepeni nangezwi kufanele sizwakalise lesi simemezero, sibonise ukuhleleka kwayo, kanye nokusetshenziswa kweziprofetho ezisiletha emlayezweni wengelosi yesithathu. Okwesithathu akunakuba khona ngaphandle kokokuqala nokwesibili. Le miyalezo kufanele siyinikeze izwe ngezincwadi ezishicilelwe, ngezinkulumo, sibonisa ohlwini lomlando weziprofetho izinto ebezikhona nezinto ezisazokuba khona.” Selected Messages, book 2, 104, 105.

Kune kucherechedzwa kwakanaka zvikuru kwenhoroondo yevaMillerite pamwe nenhoroondo yedu. VaMillerite ndivo vakanga vari mavambo, uye isu tiri magumo. Ivo vakaparidza uye vakararama mashoko engirozi yokutanga neyechipiri. Isu tinoparidza yechitatu ngirozi. Shoko ravo rakazarurwa risina kuvharwa (chiratidzo cheUlai) rinowanikwa muzvitsauko zviviri zvaDanieri, uye redu (chiratidzo cheHidhekeri) rinowanikwa muzvitsauko zvitatu. Ivo vakazivisa nhamo yokutanga neyechipiri, uye vakararama mukuzadziwa kwenhano yechipiri. Isu tinozivisa uye tinorarama mukuzadziwa kwenhano yechitatu. Chimiro chavo chokushandisa chiporofita chaiva Roma yechihedheni (shato) neRoma yehupapa (chikara). Chimiro chedu chokushandisa chiporofita iRoma yemazuva ano sechikara chine zvikamu zvitatu.

Apo patinotanga kufungisisa chimiro cheRoma yeupapa muna chitsauko chegumi nechinomwe cheZvakazarurwa, ichinzi ndiyo yechisere inobva pane zvinomwe, zvinokosha kuti titarise zvakanzwisiswa nevaMillerite pamusoro peRoma munguva yenhoroondo yenhuyo. Mutumwa wechitatu achava nechiedza chinowedzera, asi chiedza ichocho hachizombopikisi chokwadi chakasimbiswa.

Muchitsauko chechipiri, chechinomwe, chechisere, chegumi nerimwe nechegumi nembiri chaDanieri chinoratidza Roma, pamwe chete namamwe masimba. Tiri kutarisa zvikamu zviviri zveRoma zvisati zvasvika muna 1798; chechihedheni necheupapa, sechimiro chinotungamirira mashandisirwo ouporofita aMiller. Miller navapayona vakaratidza kuti “vapambi vavanhu vako” muna Danieri chitsauko chegumi nerimwe nendima yechina negumi zvinomirira Roma.

Zvino munguva idzodzo vazhinji vachamukira mambo wokumaodzanyemba; navapambi vavanhu vako vachazvikudza kuti vasimbise chiratidzo; asi vachawa. Danieri 11:14.

Mukati mevhesi iyi mune angangosvika mapfundo maviri anokosha anofanira kurangarirwa. Shoko rokuti “chiratidzo” riri mundima iyi nderimwe remashoko maviri echiHebheru ari mubhuku raDhanieri anoshandurwa achinzi “chiratidzo.” Rimwe remashoko echiHebheru anoshandurwa achinzi “chiratidzo” ndiro châzôn, uye rinoreva kurota, kana chiporofita kana chiratidzo. Shoko rokuti châzôn rinoratidza nhoroondo yechiporofita, kana nguva yakati, uye rinowanikwa kagumi muna Dhanieri uye nguva dzose richishandurwa richinzi “chiratidzo.”

Rimwe izina ry’Igiheburayo na ryo rihindurwa ngo “iyerekwa” ni mar-eh’, kandi risobanura “isura” cyangwa “uko ikintu kigaragara.” Ijambo mar-eh’ ryerekana ikintu kimwe kibonwa, umwanya runaka mu gihe. Ijambo ry’Igiheburayo mar-eh’ riboneka inshuro cumi na eshatu mu gitabo cya Daniyeli, kandi rihindurwamo “iyerekwa” inshuro esheshatu, “uburanga” inshuro enye, “isura” inshuro ebyiri, na “ufite igikundi” inshuro imwe.

Vakapambi va vanhu vako vanomirira Roma, uye naizvozvo chidzidzo chechiporofita pamusoro peRoma ndicho chinosisimbisa “chiratidzo” chechiporofita chiri mubhuku raDhanieri. Nokuda kwechikonzero ichi, zvinokosha kunzwisisa kukosha kweRoma sechiratidzo chechiporofita.

គោលវិធីជាន់ខ្ពស់នាយទាមទារថា ពាក្យ «នីមិត្ត» ដល់តំណាងឲ្យបុរសគូសាស្ត្រទំនាយ គឺជាអត្ថបទដ៏ដូចគ្នានឹង «នីមិត្ត» ដល់គួរមានលក្ខណៈទូទៅក្នុងសង្គ្រោះវិវរណៈ ពីព្រោះការបំភ្លឺដោយពុទ្ធវិញ្ញាណមានកំណត់ថា ដានីយ៍លែ និងវិវរណៈ គឺជាសង្គ្រោះតម្លៃ ក្នុងន័យថាបំពេញបន្ទុកមេគុណនៃវិញ្ញាណមក នាំគុណនៃកកាពពញ្ចេញ ហើយខុសនឹងនាយដដែលដដែលមានទីតាំងនៅក្នុងដានីយ៍លែ ក៏គួរមានយកមកបន្តតទៅក្នុងវិវរណៈផងដែរ។
ចំណុចទាំងនោះដល់គួរមានបង្ហាញនៅក្នុង Spirit of Prophecy មានគួររួមបញ្ចូលរួចហើយនៃក្នុងសិរីអត្ថបទនេះ ដូចនេះខ្ញុំនឹងមិនយកមកដាក់សារជាថ្មីទៀតឡើយ។ ខ្ញុំនឹងបន្តមើលចំណុចមួយទៀត ដល់យើងក៏មានដាក់បញ្ចូលរួចហើយពី Sister White ផងដែរ។ ចំណុចនោះគឺថា សង្គ្រោះទាំងអស់នៃព្រះគម្ពីរ មកជួបគ្នា ហើយបញ្ចប់នៅក្នុងសង្គ្រោះវិវរណៈ។ «នីមិត្ត» នៃបុរសគូសាស្ត្រទំនាយ (châzôn) ដល់មាននៅក្នុងដានីយ៍លែ ហើយគួរមានបង្កើតឡើងជាមួយនឹងបុរសជាន់ខ្ពស់នាយអំពីរូប

តំណាងឲ្យនិមិត្តតនប្រែវត្ថុគិសាស្ត្រទំនាយនៃទូទាំងព្រះគម្ពីរ។
 សង្ឃៀវភៅទាំងអស់នៃព្រះគម្ពីរ មកជួបគ្នា ហើយបញ្ចប់នៃកូនដង្ហែរណៈ
 ហើយព្រះជាម្ចាស់មិនដល់ផ្ទុយនឹងព្រះអង្គគន្លងផ្ទាល់ឡើយ។ មិនដល់ទេ!
 បុរសនិបបើអ្នកគិតថាទ្រង់មានផ្ទុយនឹងដូចនោះ នោះអ្នកកំពុងយល់ខុសអំពីអ្វីមួយ។
 ពាក្យហាប៊ើដដល់នោះ (châzôn) ក៏ត្រូវបានបកប្រែថា «និមិត្តតន»
 នៃកូនដង្ហែរសង្ឃៀវភៅសភាសិតផងដែរ។

Lapho kungekho khona umbono, abantu bayabhubha; kodwa ogcina umthetho, uyajabula.
IzAga 29:18.

එය එම පදය පිළිබඳ සලකා බැලිය යුතු පළමු කටුණ වේ. අප රත්මය වැරදි ලෙස තේරුම් ගන්නේ නම්, එවිට අපට අනාගතවාදී ඉතිහාසයේ දර්ශනය ස්ථාපිත කළ නොහැක. එම සත්‍යය මූලික වශයෙන් ඉතිහාසය පුරා රත්මය සමීක්ෂක අනාගතවාදී විෂයය විනාශ කිරීම සඳහා ව්‍යාප්ත ධර්මවේදය හඳුන්වා දුන් ජෛවිච්චරුත්තේන් අතරින් අයගේන් උත්සාහයන් නිර්වචනය කරයි. අප රත්මය පිළිබඳ මූලික අවබෝධය සලකා බලන විට, මෙය මතසහිත නොගත යුතුය.

“Vaya vanovhiringidzika pakunzwisisa kwavo kweshoko, vasingakundikani kuona zvinorehwa naantikristu, zvirokwazvo vachazviisa parutivi rwaantikristu. Iye zvino hapasisina nguva yokuti tibatanidzwe nenyika. Dhanieri amire mugove wake nomunzvimbo yake. Uprofita hwaDhanieri nehwaJohani hunofanira kunzwisiswa. Hunodudzirana. Hunopa kunyika zvokwadi dzinofanira kunzwisiswa nomunhu wose. Uprofita uhwu hunofanira kuva chapupu munyika. Nokuzadziswa kwahwo mumazuva okupedzisira aya, huchazvitsanangurira pachahwo.” Kress Collection, 105.

Usile kuona ubuvakalisi bomchasi-Kristu (iRoma), uya kuhlangana neRoma, yaye esi silumkiso sibekwe ngaphakathi komxholo wokuba umntu unakho okanye akanakho ukuqonda iincwadi zikaDanieli neSityhilelo. AmaMillerite akha ukuqonda okusisiseko kwe-Adventism phezu kokuchonga kwawo iRoma. Ayeqonda ukuba iRoma yayimelwe ngamandla amabini atshabalalisayo, ukuba omabini ayengamanqanaba eRoma, kodwa ayengekafiki kwindawo yembali yokubona iRoma njengomanyano oluphindwe kathathu njengoko lumelwe encwadini yeSityhilelo. Ngoko ke uDanieli usisiseko olumelwe ngamaMillerite, yaye iSityhilelo lilitye eliyintloko lembombo elimelwe yiFuture for America. Kukho nenye ingongoma kuDanieli 11:14 esinqwenela ukuyichonga.

Miller navamapiyō saha ādi pravartakayin Nebukadnezzarge svapnayē rūpaya Babilōnaya, Mēda-Pārsikaya, Grīsiyaya hā Rōmaya yana rājyayan hatara niyōjanaya karana bava avabōdha kara gattōya. Ovunta sivvana rājyayen eha dakinata nohæki viya; manda ovun pāpal Rōmaya yanu Rōmayēma devana avasthāvak pamanak bavin, eheyin sivvana rājyaya 1798 dī avasan vu bava avabōdha kara tibūha. Itihāsayē ovunge dr̥ṣṭi kōṇayen balana vita, ita anaturuva itiri va tibū ēkama dēvavākyamaya lakunu vanne, kandakin kæpī ā pāsāṇaya rūpayē pādayanta vædī ya yutu, Kristus vahansegē devana pæminīmaya pamanayi. Milleritvaru andhakāramaya hā pāpal Rōmaya atara dēvavākyamaya venaskam hāndunā gattada, 1798 Kristus vahansegē āpā pæminīmata samānugata kirīmata balakara tibīma nisā, ovunta rājyayan hatarata eha dakinata nohæki viya.

“Tasvika panguva apo basa dzvene raMwari rinomiririrwa netsoka dzechifananidzo umo simbi yakanga yakasanganiswa nevhu rinonamira. Mwari ane vanhu vake, vanhu vakasanangurwa, vane njere dzinofanira kuitwa tsvene, vasingafaniri kusvibiswa nokuisa pamusoro penheyo huni, uswa, namashanga. Mweya mumwe nomumwe akatendeka kumirairo yaMwari achaona kuti chiratidzo chinosiyanisa kutenda kwedu iSabata rezuva rechinomwe. Dai hurumende yaizokudza Sabata sezvakarairwa naMwari, yaizomira musimba raMwari uye ichidzivirira kutenda kwakambopiwa vatsvene. Asi vatungamiri venyika vachatsigira sabata renhema, uye vachasanganisa kutenda kwavo kwechitendero nokuchengeta mwana uyu weupapa, vachiuisa pamusoro peSabata rakaitwa dzvene uye rakaropafadzwa naShe, akaritsaurira kuti munhu arichengete riri dzvene, sechiratidzo pakati pake navanhu vake kusvikira kuzvizvarwa zvine chiuru. Kusanganiswa kwezvematongerwo echechi nezvematongerwo enyika kunomiririrwa nesimbi nevhu. Kubatana uku kuri kuderedza simba rose remachechi. Kupa uku kereke simba rehurumende kuchaunza migumisiro yakaipa. Vanhu vava pedyo zvikuru nokupfuura muganhu wokurega kwaMwari. Vakaisa simba ravo mune zvematongerwo enyika, uye vakabatana noupapa. Asi nguva ichasvika apo Mwari acharanga avo vakashayisa simba murayiro wake, uye basa ravo rakaipa richadzokera pamusoro pavo.” Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 4, 1168.

Chakafumuka cheGumi neChinomwe ndicho chiziviso chekupedzisira cheumambo hwechiporofita hweBhaibheri, uye chinoratidza kuti umambo hunomwe hwawa, uye kuti umambo hwechisere isangano remativi matatu eRoma yemazuva ano. Kana chirevo chokutanga pamusoro peumambo hwechiporofita hweBhaibheri chiri muna Danieri chitsauko chechipiri, uye zvirokwazvo ndizvo; ipapo chirevo chokupedzisira chinofanira kuratidzwa nechirevo chokutanga. Umambo huna hwaDanieri chitsauko chechipiri hungawirirana sei neumambo husere huri muna Chakafumuka cheGumi neChinomwe?

Zvino, rangarirai sezvatinoenderera mberi kuti vaMillerite vaisagona kuona zviitiko zvechiporofita zvinopfuura nhoroondo yavo. Shoko ravakanzwisisa uye ravakaparidza rakaridza Kuuya kweChipiri kwaKristu sechiratidzo chinotevera munhoroondo yechiporofita. Asi kana kunzwisisa kwevaMillerite kweRoma sechiratidzo chinosimbisa chiratidzo chenhorowondo yechiporofita, pamwe chete naDhanieri chitsauko chechipiri, zviri zvose zviri zviviri chokwadi zveumambo zvevaMillerite, izvi zvingawirirana sei noushe husere hwechitsauko chegumi namanomwe cheZvakazarurwa?

Kana usina chokwadi kuti mufananidzo waDanieri chitsauko 2 ndiwo hwaro, zvose zvaunofanira kuita kufunga nezvemachati emapiyona e1843 ne1850. Ose ane mufananidzo waDanieri 2 wakaridzwa paari. Zvakangofananawo kukosha ndezvekuti Ellen White anotaura kuti machati ose ari maviri aya akaitwa nokutungamirirwa naMwari uye maererano nourongwa Hwake.

“Ndzi vonile leswaku chati ya 1843 yi kongomisiwe hi voko ra Hosi, naswona a yi fanelanga ku cinciwa; leswaku tinhlayo a ti ri hilaha A a swi rhandza hakona; leswaku voko ra Yena a ri ri ehenhla ka yona naswona ri fihla xihoxo eka tin’wana ta tinhlayo, leswaku ku nga vi na loyi a nga xi vonaka, ku kondza voko ra Yena ri susiwa.” Early Writings, 74, 75.

关于1850年图表,她曾这样说:

“Ndzi vone leswaku Xikwembu a xi ri eku kandziyiseni ka chati hi Makwerhu Nichols. Ndzi vone leswaku a ku ri ni vuprofeta bya chati leyi eBibeleni, naswona loko chati leyi yi endleriwe vanhu va Xikwembu, loko yi ringanerile eka un’we yi ringanerile ni le ka un’wana, naswona loko un’we a a lava chati leyintshwa leyi pendiweke hi xikalo lexikulu, hinkwavo va yi lava hi ku ringana.” Manuscript Releases, vholumo 13, 359.

Kuna methali ya kale ya ulimwengu isemayo, “Kosa lina njia nyingi, lakini kweli ina njia moja tu.” Kumekuwapo makosa mbalimbali yaliyotumiwa kuwazuia watu wasitambue kwamba Roma ya kisasa katika Ufunuo kumi na saba ndiyo kichwa cha nane kilicho cha wale saba. Mojawapo ya makosa hayo yanayotumiwa na wanatheolojia wa Uadventista ni upotoshaji wa falme za historia. Hapa sirejelei falme za unabii wa Biblia; hayo ni majina mawili tofauti. Falme za unabii wa Biblia huwekwa msingi wake juu ya kutajwa kwa kwanza katika Danieli sura ya pili, lakini kulikuwapo falme za historia zilizotangulia Babeli. Ellen White anabainisha wazi ni zipi zilizokuwa falme za historia, lakini wanatheolojia wa Uadventista hupuuza ushuhuda uliovuviwa na kuunda mfuatano wa falme za historia unaofifisha uelewa kwamba Roma daima huibuka ya nane na ni ya wale saba. Hata hivyo, ni Roma ndiyo inayothibitisha njozi hiyo.

විදේශාලවාදීන්වශයේ සහ විප්ලවවාදීන්වශයේ දේවශාස්ත්‍රඥයන් ඉතිහාසයේ රාජ්‍යයන් වූයේ මිසරය, අශ්ෂූරියාව, බාබිලෝනය, මෝද-පර්සියාව, යවනදේශය, රෝමය යනාදිය බව යෝජනා කරති. සහෝදරී වයිට් අපට දන්වන්නේ, ඔවුන් ඉවත් කිරීමට තෝරාගන්නා ඉතිහාසයේ තුන්වන රාජ්‍යයක් ඇති බවය. ඔවුන් ඒ රාජ්‍යය ඉවත් කරන්නේද, නැතහොත් ඔවුන් භවිතවාක්‍යයේ ආත්මය ඉවත් කරන්නේද? දකෙමය.

“Nhorooondo yendudzi dzakatevedzana kugara munguva nenzvimbo dzadzakagoverwa, dzichipupurira zvisingazivi kuchokwadi icho chadzo dzisina kuziva zvaraireva, inotaura kwatiri. Kunyika imwe neimwe uye kumunhu mumwe nomumwe wananhasi, Mwari akagovera nzvimbo muhurongwa Hwake hukuru. Nhasi vanhu nendudzi zviri kuyerwa netambo inoyera iri muruoko rwaIye asingambokanganisi. Vose, nokusarudza kwavo vamene, vari kuzvisarudzira magumo avo, uye Mwari ari kutonga pamusoro pezvose kuti azadzise zvinangwa Zvake.”

“Nhorooondo iyo Iye MUKURU NDIRI YANDIRI akanyora muShoko rake, achibatandiza chisungo nechisungo mumuketani wechiporofita, kubva kukusingaperi kwakapfuura kusvika kukusingaperi kuri mberi, inotizivisa patiri nhasi mukufamba kwenguva dzose, uye nezvingatarisirwa munguva iri kuuya. Zvose zvakafanotaurwa nechiporofita kuti zvichaitika, kusvika panguva yazvino, zvakatevedzerwa pamapeji enhorooondo, uye tinogona kuva nechokwadi chokuti zvose zvichiri kuuya zvichazadziwa maererano nokurongeka kwazvo.

“Kuparadzwa kwokupedzisira kwoushe hwose hwapanyika kwakafanotaurwa pachena muShoko rechokwadi. Muuporofita hwakataurwa panguva iyo mutongo waMwari wakaziviswa pamusoro pamambo wokupedzisira waIsraeri, panopiwa shoko rinoti: ‘Zvanzi naIshe Jehovha; Bvisa nguwane youmambo, ubvise korona: ... simudzira wakaderera, uninipise wakakwirira. Ndichachipidigura, ndichachipidigura, ndichachipidigura; uye

hachingazovipozve, kusvikira auya iye ane kodzero yacho; uye ndichachimupa iye.’ Ezekieri 21:26, 27.

“Korona rakabviswa kubva kuna Israeri rakazopfuudzwa zvichitevedzana kumadzimambo eBhabhironi, eMedhia nePezhia, eGirisi, neRoma. Mwari anoti, ‘Hazvichazovapo, kusvikira Auya iye ane kodzero yacho; uye ndichamupa iye.’”

“Nguva iyoyo yaswedera. Nhasi zviratidzo zvenguva zvinoratidza kuti takamira pachikumbaridzo chezviitiko zvikuru nezvakakomba. Zvose zviri munyika yedu zviri mukusagadzika. Pamberi pameso edu porofita yoMuponesi iri kuzadzikiswa pamusoro pezviitiko zvichatungamira kuuya kwake, ichiti: ‘Muchanzwa nezvehondo nerunyerekupe rwehondo... Rudzi ruchamukira rudzi, noushe huchamukira ushe; uye kuchava nenzara, nehosha dzinoparadza, nokudengenyeka kwenyika munzvimbo dzakasiyana-siyana.’ Mateo 24:6, 7.”

“Zvazvino inguva inokurudzira kufarira kukuru kune vose vapenyu. Vatongi navanamazano venyika, vanhu vanobata nzvimbo dzekuvimbwa nesimba, varume navakadzi vanofunga vemarudzi ose avanhu, vakaisa hanya yavo pazviitiko zviri kuitika zvakatikomberedza. Vari kutarira ukama hwakakavadzana, husina runyararo, huripo pakati pendudzi. Vanocherechedza kusimba kuri kutora chibatiso pachinhu chose chapasi, uye vanoziva kuti chimwe chinhu chikuru uye chinosarudza chave kuda kuitika—kuti nyika yava pedyo nomatambudziko makuru anotyisa zvikuru.

“Vatumwa vari zvino vakabata mhupo dzegakava, kuti dzirege kuvhuvhuta kusvikira nyika yanyeverwa pamusoro pengozi yayo iri kuuya; asi dutu riri kuunganidzika, ragadzirira kuputika pamusoro penyika; uye kana Mwari achizorayira vatumwa Vake kuti vasunungure mhupo, pachava nechiratidzo chegakava chakadai zvokuti hakuna peni ringachikwanisa kurondedzera.

“Bhaibheri, uye Bhaibheri chete, ndiro rinopa maonero akarurama ezvinhu izvi. Pano ndipo panoratidzwa zviitiko zvikuru zvokupedzisira munhoroondo yenyika yedu, zviitiko zviri kutotanga kutandavada mimvuri yazvo mberi, uye ruzha rwokuswedera kwazvo ruchikonzera kuti nyika idedere uye mwoyo yavanhu ikundikane nokutya.” Education, 178–180.

Chitsauko ichi chine chiedza chikuru chenguva yedu, asi chandinoda kuratidza ndechekuti Sister White anonyatsotsanangura pachena kuti umambo hwenhoroondo hwakatangira Bhabhironi hwaiva Israeri, kwete Asiria. Humambo hwenhoroondo hunoshandiswa navadzidzi vezvouMwari hunosiya Israeri semumwe umambo hwenhoroondo, kunyange zvazvoimba nokubwinya zvakanga zvasimbiswa munguva yokutonga kwaMambo Soromoni, uye kunyange zvazvo kufemerwa kwakapa uchapupu hwakananga kubudikidza naEzekieri naEllen White kuti korona yaIsraeri yakapfuura ichienda kuBhabhironi.

Kana tikashandisa tsananguro yakafemerwa kuhumambo hwenhoroondo, tinoona kuti Israeri inofanira kuverengerwa pakati pehumambo ihwohwo. Israeri, Asiria neIjipiti ihumambo hwenhoroondo hwakatangira humambo hwekutanga hwechiporofita cheBhaibheri, hwakanga huri Bhabhironi. Naizvozvo, humambo hwechina hwe“nhoroondo” hwaiva Bhabhironi, hwechishanu

hwaiva Medho-Pezhiya, hwechitanhatu hwaiva Girisi, hwechinomwe hwaiva Roma yechihedheni, uye hwechisere hwaiva Roma yehupapa, iyo yakanga iri yechinomwe nokuti inomiririra chikamu chechipiri cheRoma yechihedheni. Kana huMambo hwenhorooondo hwaverengerwa pamwe chete, Roma yehupapa ndiyo yechisere, uye iri yechinomwe.

Mu Danyeli igice cya karindwi, dufite ubwami bwo mu buhanuzi bwa Bibiliya bugereranywa n'inyamaswa. Babuloni ni intare, yakurikiwe n'idubu ry'Abamedi n'Abaperesi. Ubwa gatatu bwari Ubugiriki nk'ingwe, hanyuma hakaza Roma nk'inyamaswa "iteye ubwoba kandi iteye agahinda" yari ifite "amenyo y'icyuma." Iyo nyamaswa iteye ubwoba, ihuje n'igishushanyo cyo muri Danyeli igice cya kabiri, ni Roma, ubwami bwa kane bwo mu buhanuzi bwa Bibiliya.

AmaMillerite ayeqonda ukuba ubukumkani besine kwakuyiRoma; ngoko ke ayeziqonda iimpawu zelo rhamncwa loyikekayo ngaloo ndlela, aza asebenzisa ngokulula zonke iimpawu zesiprofeto zerhamncwa kubukumkani besine. Ayewubona umahluko phakathi kweRoma yobuqaba neRoma yobupopu kule ndima, kodwa ayengakwazi ukubona ubukumkani besihlanu besiprofeto seBhayibhile, kuba ayesebenzisa ngokuchanekileyo ukukhankanywa kokuqala kobukumkani besiprofeto seBhayibhile njengendawo yawo yokubhekisela. Kodwa umahluko phakathi kweeRoma ezimbini ukule ndima, nto leyo esivumela ukuba siqwalasele umahluko phakathi kweeRoma ezimbini njengomelisa ubukumkani obubini. Kodwa asiyiyo le ngongoma esiyiqwalaselayo.

Naizvozvo akati, Chikara chechina chichava ushe hwechina panyika, hwuchasiyana noushe hwose, uye huchaparadza nyika yose, huchiitsika-tsika, nokuiputsanya kuita zvidimbu. Uye nyanga gumi dzinobva muushe uhwu madzimambo gumi achamuka; uye mumwe achamuka shure kwavo; iye achasiyana navokutanga, uye achakunda madzimambo matatu. Uye achataura mashoko makuru achipikisa Wokumusorosoro, uye achanetsa vatsvene vaWokumusorosoro, achifunga kushandura nguva nemitemo; uye vachaiswa muruoko rwake kusvikira panguva nenguva nokuparadzaniwa kwenguva. Asi kutonga kuchagara, uye vachamubvisira ushe hwake, kuti hupiwe kuparadzwa nokuputswa kusvikira kumugumo. Danieri 7:23–26.

Muumambo wechina muna Danieri chitsauko 2 ndiRoma. Nyanga gumi dzinimirira marudzi gumi anomirira ushe hweRoma yechihedheni, uye Roma yeupapa isati yatora kutonga kwenyika muna 538, humambo hutatu ihwohwo hwaizobviswa, kana kudzurwa. Ipapo "nyanga" "diki" yendima 8 ine "meso akaita semeso omunhu, nomuromo unotaura zvinhu zvikuru," yaizomuka. Kana tine nyanga gumi muumambo hwechina uye nhatu dzikabviswa kuti "nyanga diki" itsive nyanga nhatu idzodzozo, zvino kana nyanga nhatu dzabviswa kunosara nyanga nomwe, uye nyanga diki ndiyo yechisere, nokuti Roma inogara ichimuka iri yechisere uye iri yevanomwe. Mune chitsauko chino mune chiedza chikuru pamusoro peRoma muzvikamu zvayo zviviri, asi pano tiri kungopa chapupu chechipiri chokuti nenzira youprofita pamwe chete nenzira yenhoroondo, Roma inobuda iri yechisere uye iri yevanomwe.

Mu chitsauko 8 tinowana kuwedzerwa kwechitsauko 7. Chitsauko ichi chinodzokororazve kuzivisa umambo hweuprofita hweBhaibheri, asi chinosiya umambo hwokutanga hweBhabhironi, nokuti Danieri paakagamuchira chiratidzo chechitsauko 8, Bhabhironi rakanga rava pedyo zvikuru

nokuguma kwaro. Muchitsauko ichi, Medhia nePersia zvinomirirwa negondohwe raiva nenyanga mbiri. Girisi inomirirwa nembudzi yaiva nenyanga imwe chete, iyo yakavhunika, ikabudisa nyanga ina kubva panyanga yakavhunika. Zvino “nyanga duku” inotevera pashure peGirisi, uye zvakare nyanga duku inomirira Roma. Kunyange zvazvo Roma yakanga isiri chizvarwa chakananga chehumambo hweGirisi, ndima iyi inoratidza nyanga duku seiri kubuda kubva kune imwe yenyanga ina dzakamuka muhumambo hweGirisi mushure mokunge nyanga yokutanga—yaimirira Arekisandha Mukuru—yavhunika. Roma yakanga isiri chizvarwa chevaGirisi, asi yakatanga kukunda kwayo nyika ichibva kunharaunda yeGirisi, uye mupfungwa iyoyo, yakabuda kubva kune imwe yenyanga ina idzodzo.

Saka, mu ndima yachisere tinowana chapupu chechipiri chinopupurira ndima yechinomwe. Medo-Persia yakanga ine nyanga mbiri, Girisi yakanga ine imwe, uye pashure payo dzakazobudazve dzimwe nyanga ina. Izvozvo zvinoita nyanga nomwe Roma isati yauya, sezvo nyanga duku yakabuda kubva pane imwe yenyanga ina dzeGirisi. Mbiri kuwedzera neimwe kuwedzera neina zvinoita nomwe; ipapo Roma, iyo nyanga duku, ndiyo yechisere, uye inobva pane idzo nomwe. Zvinokosha kucherechedza kuti mundima iyi inoratidza kuti Roma inobuda kubva pane imwe yenyanga dzeGirisi ndipo paiva imwe yenyaya huru dzechiporofita dzakafanira kusangana nadzo naMiller pamwe chete nevamwe vake vaaishanda navo munhorondo yavo.

VaPurotesitendi venhoroondo iyoyo vakasimbisa kuti runyanga ruduku rweRoma harungagoni kunge rwuri Roma, nokuti chiporofita chinoratidza kuti runyanga ruduku rwakabuda kubva kune imwe yenyanga ina dzechiGiriki. Naizvozvo vakapikisa vachiti runyanga ruduku rwaimirira Antiochus Epiphanes, uyo akanga ari mumwe wamadzimambo eSeleucid akaramba achionekwa munhoroondo mushure mokupatsanurwa kwakatevera kufa kwaAlexander Mukuru. Kupikisa kwenhoroondo yevaMillerite pamusoro penyaya iyi kwakanga kwakakura kwazvo zvokuti pachati ya1843 pakaiswa kupikisa dzidziso yevaPurotesitendi kwakanga kwakavakirwa pachokwadi chokuti Danieri akaona runyanga ruduku ruchibuda kubva kune imwe yenyanga ina dzechiGiriki, uye naizvozvo rwaisagona kuzivisa Roma, nokuti Roma haina kuberekwa kubva kuGiriki. Kupikisa uku kwakabata zvikamu zvose zviru muna Danieri umo Roma inozivikanwa. Maonero evaPurotesitendi aisanganisirawo kuti “vapambi vavanhu vako” vari mundima yegumi neina yaDanieri gumi neimwe vaifanira kunge vari Antiochus Epiphanes. Naizvozvo vaMillerite vakaisa pachati, iyo Hanzvadzi White yakati “yakatungamirirwa noruoko rwaShe uye haifaniri kushandurwa,” chirevo pamusoro paAntiochus Epiphanes chinoratidza chikonzero nei aisagona kuva umambo ihwaho hwechina. Ko Roma ndiyo inomisa chiratidzo chenhoroondo yechiporofita here, kana kuti mambo weSeleucid akafa makore anopfuura zana Kristu asati aberekwa ndiye aimirira simba rakasimuka richipikisa Kristu pakurovererwa kwake pamuchinjikwa?

Mubvunzo unogona kumutswa ndewekuti, sei Dhanieri akaratidzwa Roma ichibuda mune imwe yenyanga dzechiGiriki, kana Roma yakanga isiri chizvarwa chakananga cheGiriki? Mhinduro ndeyekuti kutanga kwekusimuka kweRoma kuva nesimba kwakatangira munharaunda iya yakanga yakambove nyika yechiGiriki; asi sei chiporofita chakaratidzwa nenzira yakadaro zvokubvumira kuvhiringidzika ikoko?

Kunenge mhinduro imwe chete, kunze kwekukosha kwekucherechedza pakatanga kusimuka Roma, ndeyokuti chirahwe chokuti Roma inoramba ichiuya iri yechisere uye ichibva pane vanomwe chinopindurwa nokubatana kwaRoma nenyika yeGirisi, kuitira kuti pfungwa yechirahwe yokuti Roma inobva pane vanomwe irambe yakachengetedzwa. Chirahwe ichocho chakakosha zvikuru, kunyange zvazvo vaMillerite vaisambogona kunzwisisa pfungwa iyoyo kubva pamaonero avo enhoroondo. Chokwadi chokuti zvose zvinorehwa zviri pachati ya1843, uyewo pachati ya1850, mifananidzo yezvidzidzo zvinotaurwa zvakananga muShoko rouprofita raMwari, kunze kwereferensi imwe chete inosimbisa kuti Antiochus Epiphanes haasi iro simba rakamirisana naKristu, chinoita kuti kuwedzerwa ikoko pachati kuve nekukosha kukuru. Zvinosuruvarisa sei kuti Adventism payakasiya nheyo dzayo, nhasi yava kuzviwana ichidzidzisa kuti simba riri mundima yegumi neina yaDhanieri 11 ndiAntiochus Epiphanes kwete Roma! Ivo zvino vanodzidzisa izvo vaMillerite vakapikisa nesimba guru kwazvo zvokuti vakaratidza gakava iro pachati ya1843!

Ufalme wa historia unatambulisha kwamba Rumi huinuka ya nane, nayo ni mmoja wa wale saba. “Pembe ndogo” ya sura ya saba, inayosema “maneno makuu dhidi ya Aliye Juu Zaidi,” huinuka ya nane, nayo ni mmoja wa wale saba. Pembe za sura ya nane zinatambulisha kwamba Rumi huinuka ya nane, nayo ni mmoja wa wale saba.

Munyaya inotevera tichafunga pamusoro pokuti Roma yemazuva ano, inomiririrwa muna Zvakazarurwa 17, inomuka seychisere uye iri yevanomwe. Tobva tadzokera kuna Danieri 2 tozivisa chikonzero nei humambo huna hwaDanieri 2, kunova ndiko kutaurwa kwekutanga kwehumambo hweuprofita hweBhaibheri, huchiwirirana nehumambo husere hwaZvakazarurwa 17.